

Terve
Arengu
Instituut

EESTI
KOHTUEKSPERTIISI
INSTITUUT

Eesti kahjude vähendamise teenustes kogutavate süstalde uuring 2023

LÜHIKOKKUVÕTE
UURINGUST

Süstlajääkide uuring annab vastuse, milliseid psühhoaktiivseid aineid Eesti erinevates piirkondades narkootikumide süstivad inimesed tarvitavad. Tegemist on keemiliselt objektiivse teabega, mis aitab:

- saada hea ülevaate piirkondlikust narkoturust,
- anda sisendi tarvitajate varajaseks hoiatamiseks,
- paremini planeerida kahjude vähendamise (sh üledoosi ennetus) ja ravi tegevusi.

Metoodika

Tarvitavatest narkootikumidest ülevaate saamiseks analüüsiti keemiliselt **narkootikumide süstivate inimeste kasutatud süstalde sisu**. Analüüsiks kasutati vedelikkromatograafia kvadрупool lennuaja detektoriga massispektromeetrit ja üksikutel juhtudel gaasikromatograafimassispektromeetrit. Analüüsi teostas **Eesti Kohtuekspertiisi Instituut**. Süstlajäägi analüüsi metoodika on Eestis olnud kasutusel alates 2021. aastast. Sellist metoodikat kasutavad ka teised Euroopa linnad, mis koonduvad rahvusvahelise **ESCAPE projekti** alla (European Syringe Collection and Analysis Project)

Valim

Valim moodustati Eesti kahjude vähendamise teenuste raames kogutud kasutatud süstalde hulgast. Kokku analüüsiti **juhusliku valiku alusel 430 süstalt**, mis koguti uuringusse 2023. aasta mais ja juunis. Oluline oli, et süstlad oleksid visuaalselt terved ja tunduksid hiljuti kasutatud.

Uuringus osales viis Tallinna, üks Maardu, kolm Narva, neli Kohtla-Järve, üks Kiviõli, üks Rakvere, üks Jõhvi, kaks Tartu ja üks Paide ning Pärnu kahjude vähendamise üksus. Väiksema klientuuriga teenustest võeti valimisse vähemalt 15 süstalt ja suurematest vähemalt 30 süstalt.

Eesti kahjude vähendamise teenus arvudes*

3853

kahjude vähendamise
teenuste kasutajat

93 170

küllastust

Kahjude vähendamise
teenust osutab:

15 keskust

15 väljatöö üksust

3 apteeki

2 bussi

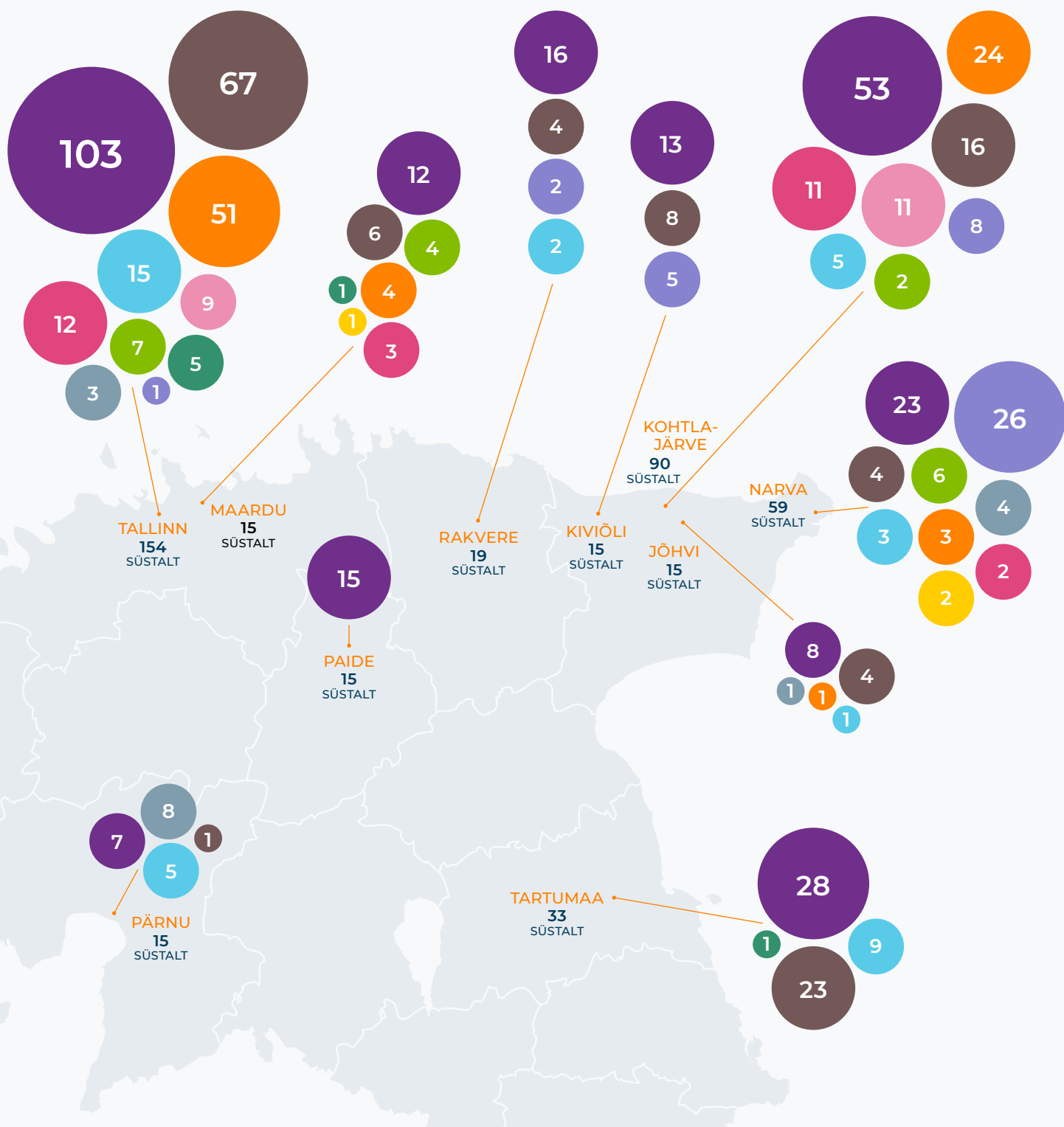
1 883 924

jagatud süstalt ja nõela

* Andmed on 2023. aasta lõpu seisuga.

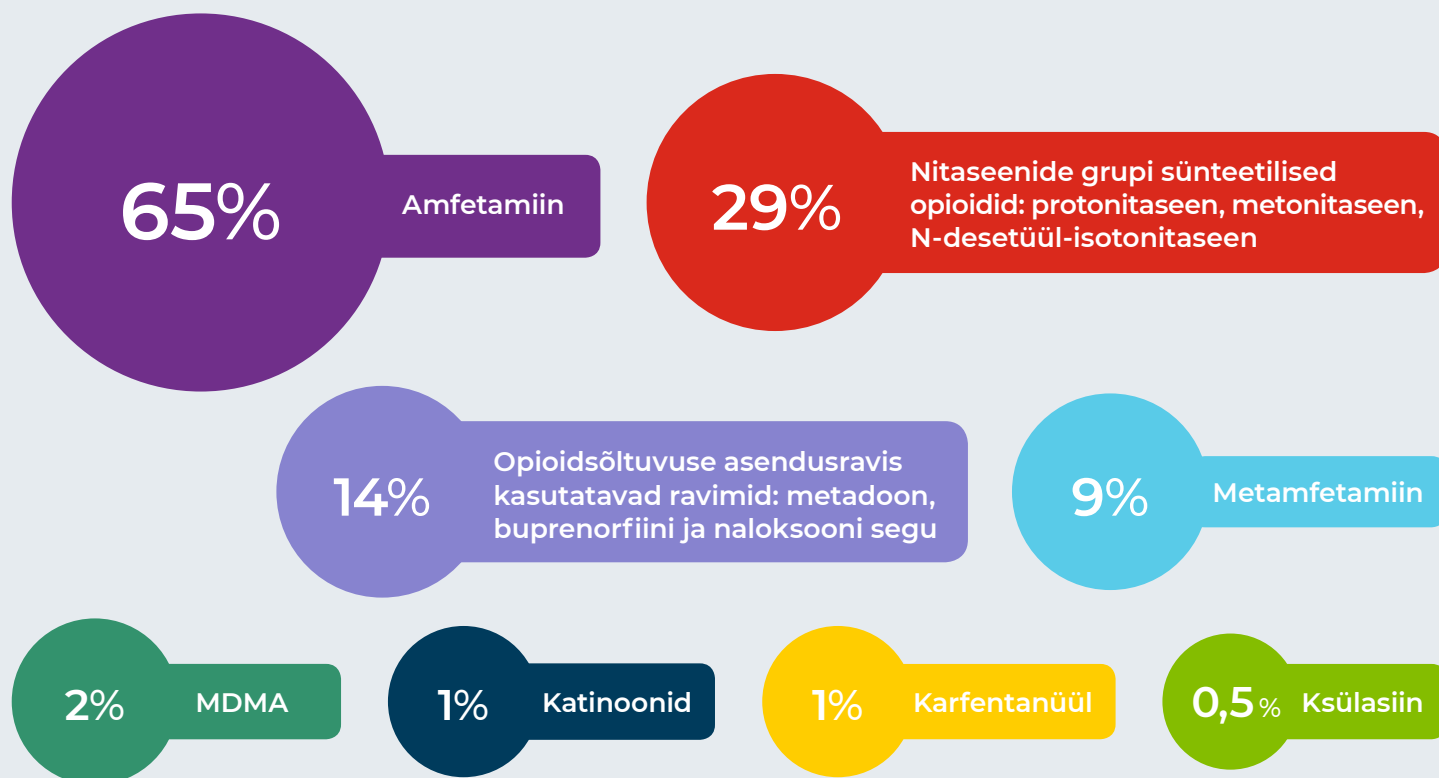
Enamlevinud ained ja analüüsitud süstalde arvud piirkondlikult absoluutarvudes*

*Süstlad võivad sisaldada mitut psühhoaktiivset ainet

- Amfetamiin
- N-desetüül-isotonitaseen
- Buprenorfiin
- Karfentanüül
- Metonitaseen
- Difenhüdramiin
- Metamfetamiin
- Metadoon
- Kofeiin
- Protonitaseen
- MDMA

Peamiste tarvitavate narkootiliste ainete osakaalud süstalde valimis (n=430)

Järeldused

- Uuringu põhjal võib näha piirkondlikke erinevusi süstitavates ainetes, kuid **amfetamiin on jätkuvalt kõige enam süstitav narkootikum** Eestis.
- Enamik 2023. aasta süstaldes sisaldas ühte psühhoaktiivset ainet (72%). Võrreldes 2022. aastaga on ühe ainega süstalde osakaal tõusnud (2022. aastal 59%).
- Võrreldes 2022. aastaga on **hüppeliselt kasvanud** nitaseeni sisaldavate süstalde osakaal. Nitaseenide süstimine on levinud Harjumaal ja Kohtla-Järvel.
- Levinumaks nitaseeniks on 2023. aastal protonitaseen (19%), millele järgneb metonitaseen (7%) ja N-desetüül-isotonitaseen (5%). Tegemist on tarvitajale **äärmiselt ohtlike sünteetiliste opioididega**. Üle poole 2023. aasta üledoosi surmadest on seotud nitaseenide tarvitamisega.
- Karfentanüüli leidub üksikutes süstaldes. Tavalist fentanüüli ega heroini ei leidunud ühestki süstlas.
- Märkimisväärselt on vähenenud katinoonide**, α -PVP, α -PHP süstimine (2022. aastal 10% ja 2023. aastal 1% süstaldes).
- Mõnevõrra on vähenenud opioidsõltuvuse asendusraviv kasutatavate metadooni ning buprenorfiini ja naloksooni segu kuritarvitamine (2022. aastal sisaldas selliseid ravimeid 18% süstlaid, 2023. aastal 14%). Kokku 16-st buprenorfiini sisaldavast süstlast sisaldas 13 lisaks ka naloksooni. Opioidsõltuvuse asendusravimite süstimine on levinum Narvas ja Kohtla-Järvel.
- Kõige enam levinud lisaaine süstaldes on **kofeiin** (31%), mida leidis alati koos amfetamiiniga.
- Süstaldes leidis ka **ravimeid**, kuid see ei olnud levinud trend. Kõige enam leidis süstaldes ravimitest difenhüdramiini (n=19), diasepaami (n=10), pseudoefedriini (n=8), bromosolaam (n=4), oksükodooni (n=2) ja tramadooli (n=1).
- Uutest psühhoaktiivsetest ainetest leidis 2023. aastal ühes süstlast sünteetilist katinooni 2-/3-/4-MMC.